

Remonstrantse Gemeente Nieuwkoop

7 april 2024

Enkel die het ziet...

Dienst waarin Laura van Asselt afscheid neemt als predikant van de gemeente en Tjaard Barnard wordt bevestigd als de nieuwe predikant

Voorgangers: ds. Laura van Asselt en dr. Tjaard Barnard

Muziek: Henk van 't Hoff

Welkom en aansteken van de kaars door lid van de kerkenraad

Aanvangslied (staande) 362 Hij die gesproken heeft een woord dat gaat

1 Hij die ge-spro-ken heeft een woord dat gaát,
een tocht door de woes-tijn, een weg ten le - ven,
een spoor van licht dat als een hand-schrift staat
te - gen de zwart-ste he-mel aan-ge-schre - ven:
Hij scheidt ons hier een nieu-we da-ge-raad,
Hij roept ons aan: 'Ik zal jou niet be-ge - ven'.

Hij die ons in zijn dienstwerk heeft gewild,
die het gewaagd heeft onze hand te vragen;
die ons uit angst en doem heeft weggetild
en ons tot hier op handen heeft gedragen;
Hij die verlangen wekt, verlangen stilt –
vrees niet, Hij gaat met ons, een weg van dagen.

Van U is deze wereld, deze tijd.
Gij hebt uw stem tot op vandaag doen klinken.
Uw naam is hartstocht voor gerechtigheid,
uw woord de bron waaruit wij willen drinken.
Gij die tot hertoe onze toekomst zijt –
dat wij niet in vertwijfeling verzinken.

Votum en Groet

Antwoordlied *(staande)*

The image shows a musical score for a hymn. It consists of four staves of music, each with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the notes. The lyrics are: "Eeu-wi - ge God, hoe zigt gij aan - we - zig en hoe on - zeg - baar ons na - bij. Gij zigt ge - sta - dig met ons be - zigt On - der uw vleu - gels rus - ten wij".

(Gemeente gaat zitten)

Verootmoediging

Woorden bij het afscheid

Verantwoording

Vraag aan predikant

Wil je, Tjaard Barnard, opstaan om te luisteren naar de vragen en daarop te antwoorden in het midden van de gemeente:

Ben je bereid de verantwoordelijkheid op je te nemen voor het werk van een predikant in deze gemeente? Beloof je het vertrouwen dat in je wordt gesteld naar beste kunnen waar te maken? Beloof je te zullen zwijgen over wat je in vertrouwen wordt verteld? Wat is daarop jouw antwoord?

Vraag aan de gemeente

Gemeente, dit is uw nieuwe predikant. Wilt u Tjaard Barnard als herder en leraar in uw midden ontvangen en hem hooghouden in zijn ambt? Wat is daarop uw antwoord?

Allen: Ja

Dan mag ik je bevestigen als predikant van deze gemeente.

Daartoe zegene je God.

Moge Gods kracht je zwakheid schragen,
zijn genade je tekortkomingen vergeven,
zijn wijsheid je pad verlichten
en zijn liefde jouw liefde vervullen.

Amen.

Lied (staande) 672: 1, 3, 6 en 7

1 Kom laat ons de - ze dag
met hei - lig vuur be - zin - gen
en met ver - nieuw - de vreugd,
want God deed gro - te din - gen.
Eens gaf de hei - lige Geest
aan ve - len hel - den - moed.
Bid dat Hij ons van - daag
ver - licht met Pink - ster - gloed.

In 't lichaam van de Heer
tot leden uitverkoren,
zijn wij door uwe kracht
als kind'ren nieuw geboren.
Deel dan uw gaven uit,
wees met uw kracht nabij.
Dat ieder op zijn plaats
een levend lidmaat zij.

Wie 's Heren Geest bezielt,
wie 's Heren woord doet zingen,
wie met ons vieren wil
het feest der eerstelingen,
die stemme met ons in
en prijze Gods verbond
dat Hij vandaag vernieuwt
en elke morgenstond.

Vul aan wat ons ontbreekt,
want stukwerk is ons pogen.
En wat ons afleidt van
de vrede uit den hoge,
laat dat, verheven licht,
in vuur en wind vergaan.
Houdt Gij ons staande door
het wonder van Gods naam.

Toespraak tot Laura

Het is bijzonder, Laura, hoe wij telkens aan elkaar het stokje overdragen in deze gemeente. In 1999 volgde je mij op. Nu mag ik jou opvolgen in deze bijzondere gemeente.

We kennen elkaar vanaf het begin van de studie. We zijn gevormd in Leiden en zijn dat gelukkig niet meer kwijtgeraakt. We zetten ons beiden met hart en ziel in voor het predikantswerk.

Jij stopt daar nu mee. Je weet dat ik dat erg jammer vind. Hopelijk vind je snel een plek waar je je vele gaven van hoofd en hart een plek kunt geven! Calvijn zegt al, dat de goddelijke roeping niet beperkt is tot het predikambt. Het kan ook gaan om de roeping van een bakker om mensen te voeden. Graag wens ik je al het goede toe met jouw levensopdracht, op de plek waar je terechtkomt.

Bijbellezing Lukas 24:13-35

13Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar Emmaüs, een dorp dat zestig stadie van Jeruzalem verwijderd ligt. 14Ze spraken met elkaar over alles wat er was voorgevallen. 15Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe en liep met hen mee, 16maar hun blik werd vertroebeld, zodat ze Hem niet herkenden. 17Hij vroeg hun: ‘Waar lopen jullie toch over te praten?’ Daarop bleven ze somber gestemd staan. 18Een van hen, die Kleopas heette, antwoordde: ‘Bent U dan de enige vreemdeling in Jeruzalem die niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?’ 19Jezus vroeg hun: ‘Wat dan?’ Ze antwoordden: ‘Wat er gebeurd is met Jezus van Nazaret, een machtig profeet in woord en daad in de ogen van God en van het hele volk. 20Onze hogepriesters en leiders hebben Hem ter dood laten veroordelen en laten kruisigen. 21Wij leefden in de hoop dat Hij degene was die Israël zou bevrijden, maar inmiddels is het de derde dag sinds dit alles gebeurd is. 22Bovendien hebben enkele vrouwen uit ons midden ons in verwarring gebracht. Toen ze vanmorgen vroeg naar het graf gingen, 23vonden ze zijn lichaam daar niet en ze kwamen vertellen dat er engelen aan hen waren verschenen, die zeiden dat Hij leeft. 24Een paar van ons zijn toen ook naar het graf gegaan en troffen het aan zoals de vrouwen hadden gezegd, maar Jezus zagen ze niet.’ 25Toen zei Hij tegen hen: ‘Hebben jullie dan zo weinig verstand en zijn jullie zo traag van begrip dat jullie niet geloven in alles wat de profeten gezegd hebben? 26Moest de messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?’ 27Daarna verklaarde Hij hun wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond, en Hij begon bij Mozes en de Profeten.

28Ze naderden het dorp waarheen ze op weg waren. Jezus deed alsof Hij verder wilde reizen. 29Maar ze drongen er sterk bij Hem op aan om dat niet te doen en zeiden: ‘Blijf bij ons, want het is bijna avond en de dag loopt ten einde.’ Hij ging met hen mee en bleef bij hen. 30Toen Hij met hen aanlag voor de maaltijd, nam Hij het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun. 31Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze Hem. Maar Hij werd onttrokken aan hun blik. 32Daarop zeiden ze tegen elkaar: ‘Brandde ons hart niet toen Hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons ontsloot?’ 33Ze stonden op en gingen

meteen terug naar Jeruzalem, waar ze de elf en de anderen aantreffen, 34die tegen hen zeiden: ‘De Heer is werkelijk uit de dood opgewekt en Hij is aan Simon verschenen!’ 35De twee leerlingen vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe Hij zich aan hen kenbaar had gemaakt door het breken van het brood.

Lied 642: 1-4, 7 en 8 Ik zeg het allen, dat Hij leeft

Ik zeg het allen, dat Hij leeft

LvdK Gezang 218

m: J. Crüger 1653

t: F. von Hardenberg

v: A.C. den Besten

1. Ik zeg het al - len, dat Hij leeft,
dat Hij is op - ge - staan,
dat met zijn Geest Hij ons om - geeft
waar wij ook staan of gaan.

2 Ik zeg het allen, en de mond
van allen zegt het voort,
tot over 't ganse wereldrond
de nieuwe morgen gloort.

4 Tenonder ging de sterke dood,
tenonder in de vloed;
nu straalt ons in het morgenrood
zijn toekomst tegemoet.

8 't Is feest, omdat Hij bij ons is,
de Heer die eeuwig leeft
en die in zijn verrijzenis
alles herschape[n] heeft.

3 Nu schijnt ons deze wereld pas
der mensen vaderland:
een leven dat verborgen was
ontvangen we uit zijn hand.

7 Nu is op aard geen goede daad
meer tevergeefs gedaan,
want wat gij goed doet is als zaad,
dat heerlijk op zal gaan.

Preek

Op mijn eigen website, beste mensen, heb ik al jaren staan dat ik graag dorpsdominee in Rotterdam ben. Dat is natuurlijk vreemd, want we hebben het hier natuurlijk wel over de enige wereldstad in Nederland, zoals het zo graag beleefd wordt in 010, met een kritische knipoog naar 020.

Maar nu ben ik weer echt dorpsdominee geworden in Nieuwkoop. Zij het dat het ressort van de gemeente toch echt een stukje groter is dan alleen het dorp hier. Ik heb deze geuzennaam aangenomen, dorpsdominee, toen ik vertrok bij het remonstrants seminarium. Maar het zegt ook precies hoe ik in het predikantschap wil staan. Namelijk: dichtbij mensen. Afgelopen dinsdag ben ik begonnen. En wat me in Rotterdam zelden gebeurt, gebeurde nu. Ik liep van de bakker naar de auto en ontmoette direct een van jullie!

Het met elkaar zijn van een geloofsgemeenschap, daar draait het om. Met elkaar zoeken naar inspiratie. Zie je elkaar staan? Lukt het je om elkaar te ondersteunen. Ook wanneer het leven niet altijd meezit. En het leven zit niet altijd mee. Dat leerde ik wel in mijn eerste periode als uw predikant, tussen 1995 en 1999.

Groen als gras kwam ik hier en u hebt mij met zijn allen getolereerd. U hebt me geholpen de predikant te worden die ik nu ben. U schonk mij uw vertrouwen. En even tussendoor: ik heb nog steeds niet geleerd koffie te drinken, dus als ik bij u langs kom, schenk mij graag een kopje thee, of in elk geval, uw vertrouwen.

In vertrouwen hoorde ik toen wat er leefde, wat het leven u gebracht had. En voor een jong iemand die net van de universiteit kwam, was dat best een schok. Wat kan het leven toch aan verdrietigheden brengen. Echtelijk gedoe. Een partner die op jonge leeftijd overlijdt. Een kind dat overlijdt. Een ouder die uit het leven stapt en het kind, in een afscheidsbriefje, er de schuld van geeft. Ziekte, moeilijkheden met kinderen. Een kind van zestien dat van een avond stappen niet meer terugkomt en ook nu nog, 60 jaar later niet gevonden is. En dat allemaal in zo'n kleine gemeente.

En toch, de meeste mensen wisten, ongetwijfeld met de hulp van vele mensen om hen heen, staande te blijven. Vonden een manier om het een plek te geven. Het bleef altijd verdrietig. Het bleef een gevoelige plek. Maar zij hervonden hun kracht en leefden verder. Voor mij heeft dat iets met geloof te maken. Niet dat iemand dat ooit als zodanig benoemde. Maar toch. Waar deuren dicht gingen, bleken venstertjes open te gaan. Iets van licht straalde door. Je moest je ervoor open durven te stellen. Iets had je vastgehouden. Iets wenkte je weer het gewone leven in. Je kon verder. Op vrome momenten noem ik dat geloof of God.

Het verhaal van die twee op weg naar Emmaüs is zo'n verhaal. De droefheid en het ongeloof spelen een rol. Maar tegelijkertijd breekt er licht en enthousiasme door. Dat licht en dat enthousiasme zijn zo groot, het is niet te stoppen. Je moet het alleen wel durven te zien. Je

moet het misschien wel willen zien. Terwijl het je toch overkomt en het zich niet laat afdwingen.

De twee leerlingen hebben het allemaal meegemaakt in Jeruzalem. Ze hoorden bij de volgelingen van Jezus. Ze hoopten zo dat hij het was, de Messias. Degene die echt bevrijding zou brengen. De van God gezondene die Gods werkelijkheid dichterbij zou brengen. Maar al hun hoop was vervlogen. Hij werd op de meest gruwelijke manier ter dood gebracht. Het sprookje was voorbij. Er was nog het gekke verhaal van enige vrouwen die bij het graf waren geweest. Het lichaam was weg. Maar goed, wat moest je daar nu mee? Teleurgesteld waren ze maar op weg naar huis gegaan. Nee, het was allemaal voorbij.

Dan komen ze die vreemdeling tegen die een eindje met hen oploopt. Hij houdt zich van de domme. Hij lijkt de enige vreemdeling te zijn, die niet weet wat er in Jeruzalem gebeurd is. Hij vertelt enthousiast over de Schriften. Hij geeft het verhaal perspectief. Maar het kwartje valt nog niet. Toch willen ze niet dat hij weggaat. Ze nodigen hem uit. Blijf nog even mee eten.

De schrijver doet hier iets bijzonders. Hij herhaalt zichzelf. Hij legt Jezus hier precies dezelfde woorden in de mond, als eerder in het verhaal bij het Laatste Avondmaal. ‘Toen Hij met hen aanlag voor de maaltijd, nam Hij het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun.’ Dat is het moment waarop het kwartje valt. Ze zien het. Maar direct is Hij verdwenen. De Heer is in hun midden en tegelijkertijd is Hij weg. Zien, soms even.

In twee lagen gebeurt hier iets: allereerst binnen het verhaal zelf. De leerlingen worden aan Jezus herinnerd door het gebaar. Door wat hij deed. Zeggen we dat zelf niet ook, als we een overledene ter sprake brengen: dat deed hij toch ook, altijd. En in warmte denk je een moment terug. Maar Lucas schrijft natuurlijk ook voor een gemeente die de tijd van Jezus niet heeft meegemaakt. Zij lagen niet bij hem aan, bij dat laatste avondmaal. Maar wel klonken deze woorden, telkens als ze bij elkaar waren en avondmaal of eucharistie hielden.

Bij het samenkomen van de vroege kerk klonken die woorden en wisten ze zo hun Heer weer in hun midden. Voor ons, vrijzinnige avondmaalsmijders, werkt het niet op deze manier. Wij komen niet verder door elke twee weken het brood te breken. Dan worden onze diensten nog rustiger. Maar het zegt wel iets over ons samenkomen. Juist in de samenkomst, in de dienst, met elkaar, gebeurt iets. Kunnen we ons verbonden voelen met elkaar. En met Degene die we achter ons samenzijn veronderstellen, Die ons roept, God.

Kortom, ook vandaag is de boodschap van de kansel: naar de kerk, naar de kerk, zei de dominee!

Een kleine dertig jaar geleden begon ik hier in uw midden. Er is veel veranderd. Velen die er toen waren, zijn nu niet meer onder ons. U wilt aannemen, dat ik juist in het traject naar vandaag toe veel aan hen gedacht heb. Ik heb het ook als ik nu door het dorp loop en rijd en denk: ach ja, daar woonde hij of zij.

Ook in het persoonlijk leven is er veel veranderd. Dertig jaar geleden waren mijn beide ouders er hier nog bij. Al is het de vraag, hoe je dat precies moet duiden bij mijn vader. Erbij zijn. Ik hoorde na afloop, dat hij - de nevelen van de Alzheimer waren soms al erg dicht geworden - met vrolijkheid tijdens de dienst had geconstateerd dat de dominee ook Barnard heet. Maar goed, inmiddels is wel het nageslacht aanwezig.

Deze gemeente is in die tijd ongeveer gehalveerd. Dat geldt voor het geheel van de Remonstrantse Broederschap en ook voor de gemeente in Rotterdam. De kerk is bepaald niet vanzelfsprekend meer. De Nieuwkoopse gemeente heeft nu meer mensen boven de 85 dan onder de 65. De enige geruststelling van het ouder worden is dat ik nu niet meer de jongste van de gemeente ben, wat in 1995 wel zo was.

Naar de mens beschouwd is het maar de vraag of deze gemeente nog lang kan voortbestaan. Voor je het weet, zou je er zo moedeloos van kunnen worden, als die leerlingen op weg naar Emmaüs. Ik ben van plan om te proberen dat te vermijden. Niet door als een wilde nieuwe projecten op te gaan zetten en te denken dat door onze vernieuwing een beweging van secularisatie die in de hele westerse wereld om zich heen grijpt, hier in dit kleine dorp te stoppen zal zijn.

Zo overmoedig ben ik niet. Ik denk dat je het beste heel reëel kunt kijken naar wat er gebeurt. En het zou zomaar kunnen zijn, dat onze geloofsgemeenschap op enig moment - zoals het zo mooi in de 19e eeuw gezegd werd - de raad Gods uitgediend heeft. Maar tot dat moment ga ik in enthousiasme door. In het besef dat deze geloofsgemeenschap, al is het maar voor 60 mensen, een geestelijk thuis vormt. Een plek van inspiratie en bemoediging. Een plek om van daaruit weer met goede moed en inspiratie het leven van alledag in te stappen.

Geloven is niet meer vanzelfsprekend. Mensen kijken je hoofdschuddend aan als je zegt nog te geloven of als je zegt naar de kerk te gaan. Iemand zei me eens gekscherend: zit je weer met je imaginaire vriendje te praten in de kerk?

En inderdaad: op het eerste gezicht ziet het er zo uit. Zeker voor vrijzinnigen die het allemaal niet zo zeker weten. Religieuze agnosten die we zijn. Niets weten we zeker in het geloof. Maar er is toch iets dat ons in beweging zet, dat ons voedt en dat ons warm maakt. Anderen overtuigen we er niet altijd mee, zelfs niet onszelf. Maar bij tijd en wijle voelen we wel aan, dat het de moeite waard is en blijft. Dat het ons helpt in ons leven.

Ik kom tot een afronding en ik doe dat naar oud remonstrants gebruik met een gedicht. U moet weten, gasten van buiten, dat je een klassieke, remonstrantse dienst direct kunt herkennen aan het citeren van poëzie en filosofie. Het eerste liefst onbegrijpelijk en het laatste vooral van een nog levende, hippe filosoof. Alleen ben ik zelf voor dat laatste te dom. Dus daar komt u vandaag goed mee weg. Ik houd het bij een gedicht.

Ik lees het gedicht voor dat u in de orde van dienst al aangetroffen hebt en ongetwijfeld al hebt gelezen. Woorden die mij vertellen over de manier van geloven van de Emmaüsgangers. Woorden die voor ons als moderne zoekers in het geloof herkenbaar zijn. Geen zekerheid. Soms zie je het even. Maar als het je ziet, dan doet het je ook wat.

*De aarde zit boordevol hemel
en elke struik, hoe gewoon ook,
staat in lichterlaaie van God.
Maar enkel hij die het ziet
doet zijn schoenen uit.
De rest zit er omheen
en plukt bramen.*

Mijn idee is dat de wereld voor gelovigen en niet-gelovigen in wezen hetzelfde is. Er gebeuren geen grote wonderen. God grijpt niet in de natuur in om met hemelse kracht wonderen te laten gebeuren. Maar voor wie het zien wil, voor wie het zien kan, zit de wereld al barstensvol met wonderen. Is Gods kracht in alles in de schepping te zien. Denk aan het leven dat doorbreekt na de dorre winter. Denk aan de liefde die mensen voor elkaar kunnen hebben. Hoe de liefde sterk is als de dood, zoals het Hooglied het al bezingt. Denk eraan hoe mensen het goddelijke present kunnen stellen, in woorden en daden.

Geloven is zien dat het leven, ondanks alles, door alles heen, telkens opnieuw doorbreekt. Dat de doodsheid niet het laatste woord heeft. Dat liefde onweerstaanbaar doorbreekt. Dat de boodschap van Jezus, van nabijheid van die goddelijke liefde, eigenlijk geen moment haar kracht verloren heeft. Je kunt het zien. Maar je kunt natuurlijk ook gewoon bramen gaan eten. Wat wordt het mooi, als je het wel ziet.

De aarde zit boordevol hemel
en elke struik, hoe gewoon ook,
staat in lichterlaaie van God.
Amen.

Stilte

Muziek

Voorbeden en Stil Gebed en afgesloten met gezamenlijk gezongen ‘Onze Vader’

Eeuwige God,

Vandaag zijn wij als uw gemeente samengekomen. Een groep mensen die zich met elkaar verbindt in de zoektocht naar inspiratie, naar liefde en naar u. Wilt u zich dan laten vinden. En

wil ons vasthouden als wij u loslaten. Wil ons verwarmen door uw liefde. Wil ons blijven dragen, zoals u ons al zo lang hebt gedragen.

We willen u bidden om uw ontferming. Voor uw kerk, van alle plaatsen en denominaties, waarmee we ons verbonden voelen. Geloven lijkt zo moeilijk in onze tijd. Houd ons vast, door alles heen.

We willen u bidden om uw ontferming, voor een ieder van uw mensen die het niet gemakkelijk heeft. Voor wie ziek zijn onder ons en zich zorgen maken. Voor wie zichzelf dreigen te verliezen. Voor wie leven met angst. Voor wie zich gevangen en bedreigd voelen in deze wereld. Voor wie in rouw zijn om wie ze hebben verloren. Ontferm u over ons.

In de stilte willen we u bidden. We leggen onze gebeden en onze gedachten bij u neer, omdat we geloven dat u naar ons luistert.

[...]

Samen met heel uw kerk van alle plaatsen en tijden bidden we, zingenderwijs, met de woorden die uw zoon ons heeft leren bidden:

[Gezongen Onze Vader]

Mededelingen

Collecten

Slotlied 'A toi la gloire'

1. À toi la gloire, O Ressuscité!
À toi la victoire pour l'éternité!
Brillant de lumière, l'ange est descendu,
Il roule la Pierre du tombeau vaincu.

*À toi la gloire, O Ressuscité!
À toi la victoire pour l'éternité!*

2. Vois-le paraître: C'est lui, c'est Jésus,
Ton Sauveur, ton Maître, Oh! ne doute plus!
Sois dans l'allégresse, peuple du Seigneur,
Et redis sans cesse: Le Christ est vainqueur!
*À toi la gloire, O Ressuscité!
À toi la victoire pour l'éternité!*

3. Craindrais-je encore? Il vit à jamais,
Celui que j'adore, le Prince de paix;
Il est ma victoire, mon puissant soutien,
Ma vie et ma gloire : non, je ne crains rien!
*À toi la gloire, O Ressuscité!
À toi la victoire pour l'éternité!*

Uitzending en Zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde.
Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschappen, haar taken in
deze wereld, met haar noden.
En gaan we dan van hier naar ons huis en onze levensopdracht,
onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.
De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.
Amen.

Antwoordlied 978: 4 'Laat dan mijn hart u toebehoren'

4 Laat dan mijn hart U toe-be - ho-ren
en laat mij door de we-reld gaan
met o-pen o-gen, o-pen o-ren
om al uw te-kens te ver-staan.
Dan is het aard-se le-ven goed,
om-dat de he-mel mij be-groet.

Muziek